

MINISTER

TRANSPORTU, BUDOWNICTWA
I GOSPODARKI MORSKIEJ

TD-3m - 0701/371/2012

BPS
28.05.12

Warszawa, dnia 18 maja 2012 r.

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpiętno dn. 18.05.12.
nr 2358 podpis

SECRETARIAT
Biura Prac Senackich
Wpłynęło dn. 22.05.12
nr 4310 podpis

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku!

Odpowiadając na pismo BPS-043-09-323/12, przekazujące oświadczenie senatora Tadeusza Arłukowicza złożone podczas 9. posiedzenia Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie czasu pracy Inspekcji Transportu Drogowego, przedstawiam poniżej odpowiedź odnoszącą się do zagadnień poruszonych w oświadczeniu.

Należy wskazać, że ustawa o transporcie drogowym nie reguluje czasu pracy pracowników Inspekcji, w tym zatrudnionych na stanowiskach inspektorów Inspekcji Transportu Drogowego. Do pracowników Inspekcji zatrudnionych na stanowiskach urzędniczych, w tym inspektorów, stosuje się przepisy ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej, z zastrzeżeniem, że do pracowników Inspekcji zatrudnionych na stanowiskach inspektorów nie mają zastosowania przepisy art. 4 ustawy o służbie cywilnej (art. 77 ust. 1 i 2 ustawy o transporcie drogowym, zgodnie z którym „do pracowników Inspekcji zatrudnionych na stanowiskach urzędniczych, w tym inspektorów, stosuje się przepisy ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej, z zastrzeżeniem ust. 2”). Przepis ten stanowi jednocześnie, że „do pracowników Inspekcji zatrudnionych na stanowiskach inspektorów nie mają zastosowania przepisy art. 4 ustawy, o której mowa w ust. 1”). Biorąc pod uwagę, że ustawa o służbie cywilnej zawiera uregulowania dotyczące czasu pracy członków korpusu służby cywilnej, należy stwierdzić, iż czas pracy inspektorów również jest regulowany tą ustawą.

Instytucje dotyczące czasu pracy, które zostały uregulowane wyłącznie w Kodeksie pracy znajdują zastosowanie w przypadku, gdy pragmatyka służbowa, jaką jest ustawa o służbie cywilnej, zawiera takie odesłanie, bądź danej kwestii w ogóle nie reguluje. Zasadą jest bowiem, że Kodeks pracy znajduje zastosowanie jedynie w przypadkach nieuregulowanych w ustawie o służbie cywilnej.

Zgodnie z art. 97 ustawy o służbie cywilnej „czas pracy członków korpusu służby cywilnej nie może przekraczać ośmiu godzin na dobę i średnio 40 godzin tygodniowo w przyjętym okresie rozliczeniowym nie dłuższym niż osiem tygodni”. W przypadkach uzasadnionych rodzajem pracy i jej organizacją mogą być stosowane rozkłady czasu pracy, w których jest dopuszczalne przedłużenie czasu pracy do 12 godzin na dobę. W rozkładach tych czas pracy

nie może jednak przekraczać średnio 40 godzin na tydzień w przyjętym okresie rozliczeniowym nie dłuższym niż 12 tygodni.

Jednocześnie, w art. 97 ust. 3 powołanej ustawy została zawarta delegacja ustawowa dla Prezesa Rady Ministrów do wydania rozporządzenia określającego zasady ustalania rozkładu czasu pracy w tygodniu oraz jego wymiar w poszczególnych dniach tygodnia. Biorąc pod uwagę, że Prezes Rady Ministrów nie wydał odpowiedniego rozporządzenia w tej sprawie, zgodnie z art. 207 ust. 2 ustawy o służbie cywilnej w tym zakresie, do czasu, wydania właściwych przepisów zachowuje moc dotychczas obowiązujące rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów w sprawie czasu pracy pracowników urzędów administracji rządowej z dnia 25 kwietnia 2007 r. (Dz. U. Nr 76, poz. 505), wydane na podstawie art. 67 ust. 3 uchylonej ustawy o służbie cywilnej.

W tym stanie rzeczy stwierdzić należy, że kwestia dopuszczalności zastosowania w stosunku do inspektorów Inspekcji Transportu Drogowego systemu pracy zmianowej jest uregulowana wskazanym wyżej rozporządzeniem.

Zgodnie § 2 wymienionego rozporządzenia rozkład i wymiar czasu pracy pracowników ustala dyrektor generalny urzędu, biorąc pod uwagę, że praca powinna być wykonywana od poniedziałku do piątku w godzinach między 8.15 a 16.15. Z powyższego wynika, że co do zasady wobec pracowników, których dotyczy niniejsze rozporządzenie (w tym również wobec inspektorów Inspekcji Transportu Drogowego), powinien być stosowany rozkład czasu pracy, w którym praca jest wykonywana od poniedziałku do piątku w godzinach między 8.15 a 16.15.

Wyjątki w tym zakresie zostały wskazane w § 3 wspomnianego wyżej rozporządzenia. Przepis § 3 ust. 1 rozporządzenia stanowi, że „Dyrektor generalny urzędu (kierownik urzędu) może ustalić rozkład i wymiar czasu pracy pracowników, obejmujący nieprzerwanie osiem godzin na dobę między godzinami 7.00 a 18.00, jeżeli jest to uzasadnione koniecznością zapewnienia sprawnej pracy urzędu i zróżnicowanym charakterem wykonywanych zadań”. Zgodnie z § 3 ust. 2 rozporządzenia „ze względu na szczególny charakter pracy wykonywanej na stanowisku pracy rozkład czasu pracy pracownika zatrudnionego na tym stanowisku pracy może przewidywać pracę zmianową, przypadającą między godziną 6.00 jednego dnia a godziną 6.00 następnego dnia, w systemie czasu pracy, który ma zastosowanie do tego pracownika”. Paragraf 3 ust. 3 rozporządzenia stanowi, że w „urzędach, w których są wykonywane zadania związane z obsługą interesantów, rozkład i wymiar czasu pracy pracowników powinien być ustalony w taki sposób, aby co najmniej w jednym dniu tygodnia zadania te były wykonywane w godzinach między 8.00 a 18.00”. Paragraf 3 ust. 4 rozporządzenia stanowi, iż „ze względu na szczególny charakter pracy wykonywanej w komórce organizacyjnej lub na stanowisku pracy, w rozkładzie czasu pracy pracowników zatrudnionych w tej komórce lub na tym stanowisku pracy dzień tygodnia niebędący dniem pracy w urzędzie może być ustalony dniem pracy, jeżeli jest to uzasadnione potrzebami urzędu.”

W kontekście powyższych regulacji należy wskazać, że z obowiązującej ustawy o służbie cywilnej nie wynika wprost możliwość wprowadzenia dla jakiejkolwiek kategorii członków korpusu służby cywilnej lub dla jakichkolwiek pracowników korpusu służby cywilnej pracy zmianowej. Z rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie czasu pracy pracowników urzędów administracji rządowej wynika, że taka możliwość istnieje, jednak jest ona ograniczona do ściśle określonych przypadków. Rozporządzenie dopuszcza powyższą możliwość w sytuacji, gdy mamy do czynienia ze szczególnym charakterem pracy wykonywanej na stanowisku pracy przez pracownika zatrudnionego na tym stanowisku.

Wobec powyższego koniecznym jest rozstrzygnięcie, czy § 3 ust. 2 Rozporządzenia może mieć generalne zastosowanie do inspektorów Inspekcji Transportu Drogowego. Innymi słowy oceny wymaga, czy w przypadku Inspekcji Transportu Drogowego spełnione są przesłanki do

zastosowania powołanego przepisu wobec inspektorów ITD jako jednej kategorii pracowników traktowanych jako grupa.

Zgodnie z literalnym brzmieniem tego przepisu możliwość wprowadzenia pracy zmianowej może dotyczyć pracownika i aktualizuje się jedynie w przypadku zaistnienia szczególnego charakteru pracy wykonywanej na stanowisku pracy przez tego pracownika. Ta konstatacja prowadzi do wniosku, że § 3 ust. 2 rozporządzenia dotyczy pracownika wykonującego pracę nietypową, wyjątkową. Praca ta powinna mieć charakter niezwykle i wyjątkowy – a więc być pracą inną niż praca wykonywana przez ogół pracowników danej kategorii zatrudnianych przez pracodawcę, stąd nie można przyjąć, że praca wykonywana przez inspektorów Inspekcji Transportu Drogowego jest w Inspekcji Transportu Drogowego pracą wyjątkową lub niezwykle.

A contrario – wykonywana przez nich praca jest w Inspekcji Transportu Drogowego pracą typową (o czym świadczy znaczny procentowy udział inspektorów Inspekcji Transportu Drogowego w stosunku do ogółu pracowników zatrudnionych w Inspekcji Transportu Drogowego). Co więcej, wykonywana przez inspektorów praca jest pracą ściśle związaną z realizacją ustawowych zadań Inspekcji Transportu Drogowego - nie może więc zostać oceniona jako wykonywanie zadań, z punktu widzenia pracodawcy, szczególnych. W konsekwencji, wprowadzenie zmianowego systemu czasu pracy inspektorów jako zasady, w świetle obowiązujących przepisów prawa, nie wydaje się możliwe.

Zaprezentowany powyżej pogląd potwierdza również fakt, iż § 3 ust. 2 rozporządzenia dotyczy pracownika (liczba pojedyncza) a nie o pracowników lub poszczególnych kategorii pracowników. Praca zmianowa może w służbie cywilnej dotyczyć wyłącznie konkretnych pracowników, a nie całych grup lub kategorii pracowników.

Powyższe potwierdza również fakt, iż z kolei przepisy dotyczące pracy w soboty, inaczej niż przepisy dotyczące pracy zmianowej przewidują taką możliwość już nie wyłącznie w odniesieniu do konkretnego pracownika, ale właśnie do całych grup pracowników zatrudnionych w określonych komórkach organizacyjnych. Z jednej więc strony pracodawca dopuszczając pracę w soboty przewidział taką możliwość wobec całych grup pracowników, z drugiej zaś strony możliwość wprowadzenia organizacji pracy zmianowej ograniczona została w odniesieniu do konkretnych pracowników.

Postawiona powyżej teza o braku dopuszczalności zastosowania wobec inspektorów Inspekcji Transportu Drogowego jako kategorii pracowników systemu czasu pracy zmianowej znajduje również potwierdzenie w wykładni systemowej prawa. Należy podkreślić, że w przypadku innych służb, ustawowo powołanych do kontroli i zapewnienia przestrzegania prawa, które muszą spełniać swoje funkcje w sposób ciągły ustawodawca zdecydował się na uregulowanie ich czasu pracy w odrębnych, specjalnych pragmatykach służbowych; nie mają do nich natomiast zastosowania przepisy ustawy o służbie cywilnej.

Obowiązujące przepisy prawa nie pozwalają na zastosowanie w stosunku do ogółu pracowników zatrudnionych na stanowiskach inspektorskich systemu pracy zmianowej. Przepisy rozporządzenia dotyczące zmianowej organizacji pracy dopuszczają ją wyłącznie w przypadkach związanych ze szczególnym charakterem pracy na danym stanowisku, a nie dotyczących całych grup pracowników. Gdyby praca na stanowisku inspektora ze swej natury wymagała pracy w systemie zmianowym znalazłoby to odzwierciedlenie w przepisach ustawy o transporcie drogowym. Wówczas możliwość wprowadzenia, w przypadku inspektorów, systemu pracy zmianowej przestałby mieć charakter wyjątkowy.

Reasumując, stwierdzić należy, że przepisy rozporządzenia przewidują możliwość zastosowania systemu pracy zmianowej wobec pracowników korpusu służby cywilnej, jednak taka możliwość doznaje licznych prawnych ograniczeń. Biorąc pod uwagę charakter tych ograniczeń, zasadny jest pogląd, iż powyższe ograniczenia *de facto* uniemożliwiają zatrudnianie inspektorów jako grupy zawodowej w wyżej wymienionym systemie w sposób

umożliwiający organizowanie ich pracy przez 24 godziny na dobę, 7 dni w tygodni, 365 dni w roku. Skoro kontrola z zakresu transportu drogowego należy do podstawowych obowiązków inspektorów Inspekcji Transportu Drogowego to ich realizacja nie ma szczególnego charakteru w rozumieniu § 3 ust. 2 rozporządzenia w sprawie czasu pracy pracowników urzędów administracji rządowej. Jest bowiem zadaniem typowym, nie wykazującym istotnych odrębności.

Biorąc powyższe pod uwagę wprowadzenie wobec inspektorów Inspekcji Transportu Drogowego zmianowego systemu czasu pracy w innych niż wyjątkowe przypadkach stanowiłoby naruszenie przepisów dotyczących czasu pracy członków korpusu służby cywilnej.

Z tego względu w obecnym stanie prawnym nie jest rozważane przeorganizowanie pracy inspektorów transportu drogowego tak, aby pracowali oni również w weekendy i po godzinie 22.00.

Z upoważnienia
MINISTRA TRANSPORTU,
BUDOWNICTWA I GOSPODARKI MORSKIEJ
Tadeusz Jarmuziewicz
Sekretarz Stanu